BKE KÖZMŰVELŐDÉSI BIZOTTSÁGA LAPJA

tampont!

évf 5 szám

ápr 27-máj 10



KLUB PROGRAM

Közgáz D.C. műsora

Április 27-én, pénteken 19^{30} - 02^{00}-ig:

KONCERT: HEVESI NŐVÉREK /Hevesi Tamás és Imre - ex-Névtelen Nulla/
MOZIFILMEK: A szerelem tengere /am./
NON-STOP FUNKY & SOUL DISCO /D.J.: Szeles Tibor/
TEAHÁZ
SALÁTABÁR
CASINO

FILMKLUB

KÖZGÁZ FILMKLUB

IV.30.	18 óra	Pasolini: Máté evangéliuma
	20 óra	Kobayashi: Harakiri
V. 2.	18 óra	Menzel: Szeszélyes nyár
	20 óra	Gilliam: Brazil
V. 7.	18 óra	Ferreri : A nagy zabálás
	20 óra	Karlsson: Egy tinédzser naplója
V. 9.	18 óra	Kádár-Klos: A vágy neve Anada
	20 óra	A Közgáz Vizuális Brigád filmjei

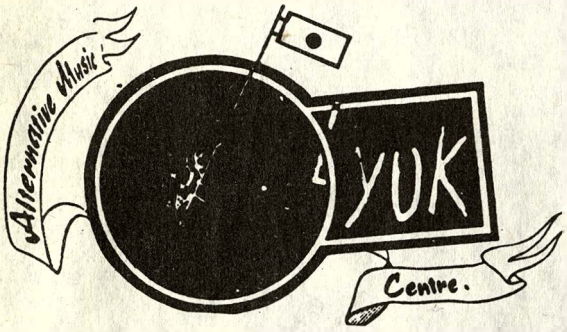

cim: Vörösmarty Müvelődési Ház
Budapest, VIII. Golgota u.3

Koncertek után
ALTARNATIV ZENEI JÁTÉK
vezeti: Nagy Gyula

Április	25.	19 óra	Kis Generáció
	26.	19 óra	Garden-party
	27.	19 óra	Noise Gate / Belgium/
			Billy és The E.P.S. /Belgium/
			Barbaró
	28.	19 óra	Excruciation /Svájc/
			Lunacy /Svájc/
			A.M.D.
Május	2,	19 óra	Garden-party
	3.	19 óra	Cure klub
	4.	20. óra	Leukémia
			Aqpunktura
			Missing Ling
	5.	20. óra	B.P.Service
			Mission Padua Holland /Hollandia/
	6.	19. óra	A.Z.J.

—— tovább 2 ——

BME PROGRAM:

BERCSÉNYI KOLLÉGIUM Bp. XI. Bercsényi 28

Bercsényi kiállítási kör HOLTART csoportjának rendezvényei:

ápr. 26. Szendrei Tamás
máj. 3. Molnár Béla
máj. 10. Princzinger László kiállítása nyílik meg.
A különleges megnyitók 19.00-kor kezdődnek.

Bercsényi Country Club:
Minden pénteken 19-23-ig
Házigazdák: Revival Band, Club '90

VÁSÁRHELYI KOLLÉGIUM Bp. XI. Kruspér 2-4

ápr. 26. 19.00: Amerikai birkózók bemutatója
máj. 3. 20.00: Outsider Big Band

LANDLER KOLLÉGIUM (a Landler Mozi rendezvényei)

máj. 7. 20.00: Dobjuk ki anyut a vonatból

MARTOS KOLLÉGIUM Bp. XI. Stoczek 5-7

Ars Presso
ápr. 27. 21.00: Satöbbi koncert

Martos Filmkör vetítései: (az A moziban)

ápr. 26. 18.30: Stroheim: Gyilkos arany (1925)
máj. 10. 18.30: Ember a felvevőgéppel (1929)
Keaton: Go West

"R" KLUB BME R épület

ápr. 26. 19.00: Népieschkedés
ápr. 27. 20.00: Jazzland Frigid Bardot
ápr. 28.20.00 : Latin Rock élőzene!
ápr. 29. 21.00: AISA: r: Csetneki Gábor; előadja: Varga Rita
ápr. 30. 18.00: Csatlakozó
máj. 2. 19.00: COCO tájékoztató . Intenzív személyiségfejlesztés májusban!!!! Hétfőn, Szerdán, do meg Kedden is!
máj. 3. 19.00: Népieschkedés
máj. 4. 20.00: Jazzland
máj. 7. 18.00: Csatlakozó; +19.00-tól COCO!!
20.00: Mrozek: A nyílt tengeren r: Molnár András
máj. 8. 19.00: Halasi Zoli titokzatos filmklubja!!!!!!!!!
máj. 10. 19.00: Népieschkedés

Azt mondják: az opera a legteljesebbb színházi müfaj.

Talán tényleg vvarázslat ez: látvány és hangzás ilyen csodálatos találkozása... Mégis jóformán a kevesek müfaja. Még a színház szerelmesei is nagyrészben távolmaradnak tőle, mert riasztóan "komoly", vagy mert "nem értem" - mondják sokan. Az opera szerelmesei /tapasztalatom szerint/ a /komoly/zene szerelmesei. De hiszen éppen ez az: az opera életre kelt ZENE! Vagyis a zene és a színház itt eggyé lesz... láthatóm érezhető létezővé... és tényleg komoly is, mert mély. Az ember már nem tudja, hogy éppen hol szólal meg vagy mozdul egy hang, a színen vagy a csigolyáiban bizsereg. Hát ilyen az opera: félelmetes és hódító....

Staatsoper — WIEN

először is ajánlok egy fenséges túrát az operavilág mühelyébe. Egy közeli világvárosba, Bécsbe, ahol olyan kibogozhatatlanul régi és az új együtt él a mával; az épületekben, a szokásokban és az emberekben - rendkívüli elegand9ával a régi idők kellemes érzése sugárzik. Hát ilyen ez a város... Bécs talán 6o-7o km-re lehet Soprontól, de hogy valójában milyen messze van - ez megitélés /és vérmérséklet/ kérdése... No de... az Opera... Ez itt úgy van, hogy a világnagyságok / akik hontalanok, mert "mindenhol érvényesek" /, tehát a világnagyságok - énekesek, karmesterek, zenészek évekkel előre leszerződnek a világ minden tájára - egy-egy előadásra. Igy van az,hogy pl. Bécsben a Staatsoper müsorterve /napra pontosan/ már az évad elején a közönség kezébe kerül / és valami oknál fogva ettől soha nem térnek el, előadás nem marad el/?//. Ez a müsorfüzet, amit egyébként a "támpont" szerkesztőségében bárki átböngészhet, talán ha 3o-4o operát tartalmaz erre az évadra /én képtelen voltam összeszámolni/ és az utolsó hónapokban is újra és újra felbukkan minden régi és új darab, ha valaki még nem tudta volna megnézni...
Noshát a naaaagy sztárokról valamit: A Staatsoper jelenlegi zenei főigazgatója: Claudio Abbado, láthatók itt: Placido Domingo, Luciano Pavarotti, José Carreras, Monserrat Caballe... mondhatom, mindenki, aki ma ebben legnagyobb. Az előadások mindig eredeti nyelven szólnak és rendkívül érdekes, több ezres "internacionalista" közönség előtt. A Az előadások előtt egy órával több száz állójegyet kiadnak 15 és 2o schillinges egységáron /megjegyezendő, hogy 2ooo schilling körüli jegyárakkal is lehet a Staatsoper-ben helyenként találkozni/.
Ha valaki Bécsben tölt néhány napot, és elbüvölve rója utcáit, ez az épület és ez az élmény / a múltból/?/, a jelenből/?/, vagy honnan?/ még káprázatosabb adalék lehet egy hozzánk olyan közeli... világvárosról....

Janika — JÁTÉKSZIN

Milyen érdekes, hogy Udvaros Dorottya egy igazán hiteles kisfiú szerepet játszik ebben a darabban. Ez mégiscsak más, mint "jó szinésznő" kérdése. Valahogy igazán hihetetlen ez, s hogy itt a szemünk előtt változik egy nagyon szép lány kisfiúvá, mégis egyszerü és persze a nagy komédia és színpadi bonyodalmak oka is lesz. Játék és poén, sziporkázó szereposztással, egy egész estét betöltő szórakozás ez a darab - üdítő napokra ajánlott...
Mindez újra eszembe juttatja, hogy a Játékszín egy igen magas színvonalú szórakoztató színház tud lenni, társulat nélkül és mégis a legnívósabb "társulattal". Éppen ilyen színházakra van szükség, mert milyen jó is az ha egy előadáson mindenki jól érzi magát, beleértve a szinészt és a kritikust is / meg saját magunkat is.../

Brecht: Koldusopera VIGSZINHÁZ

Milyen jól passzol a brechti stílushoz, hogy a legkáprázatosabb műfaji kellékeket a maga módján használva,olyan témát mer a színpadra állítanim ami pedig a legalsó, a legmocskosabb életről szól. Hogy miről is szól ez a furcsa opera? - a nyomorult, szegény, kunyeráló és rabló emberről, az önzésről, mert..."aaaaaz ember abból él, hogy... csak ember".. "rabol, harap, szerez amit csak tud"... Ugyanakkor persze nem csak a téma és a szerepek lennének szokatlanok az operának nevezett műfaj kellékei között, hanem a zene is. Széthulló, megdöbbentést kereső hangzás - ilyenek a dalok... Mindenestül is talán még ez a zene is csak a brechti próza egyik tollvonása /mondjuk egy ékezet/, az állandóan kizökkentő, megrázó ábrázolásmód eszköze; ez nem zenés színház, hanem brechti színház...
A vígszínházi bemutató valamikor januárban lehetett, de még ma is figyelmet érdemel - mint ez a darab mindig is! No de, a vígszínházi egyébként is más mint a többi, mert sok esetben direktben aktualizált, de a darab egészének felfogása is aktualizáló /ami végül is ebben az esetben nem is baj. Számomra slusz poén az egyébként is rendkívüli darab érdemeihez..../
Ezt az előadást tehát szívből ajánlom...!

—Mitró Katalin—

Darab az alagsorban
/ avagy Sötétség délben a Vigszinházban/

Napjainkban sokat hallunk a sztálini korszakról és annak áldozatairól, olyannyira, hogy néha már unalmas is. De A. Koestler darabja, a Sötétség délben mégis valami ujat nyujt. Mészáros Tamás rendezésében és Kern András főszereplésével állitották szinpadra a müvet, pontosabban szinpad alá, hiszen az előadás / mint a cimben jeleztük /a forgószinpad alatt játszódik. Jelen és mult váltogatják egymást hang és fényeffektusok segitségével, ahogy Rubasov gondolatai elkalandoznak a különböző idősikokban. Főszereplője, akárcsak a többiek, fiktiv személyek, a koncepciós perek több szenvedő alanyából összeszőve: Rubasovban mégis Nyikolaj Buharin alakjára ismerhetünk. Buharin,és igy Rubasov is a darabban, mindvégig a fegyelem és a feltétel nélküli engedelmesség hive , és tulajdonképpen ennek esik áldozatul. Ahhoz, hogy ez az"ördögi rendszer" kiépülhessen és müködhessen szükség volt Buharin /Rubasov/ tipusu emberekre, akik kezdetben a hatalom birtokosai is voltak és szállitották az ideológiát, ám éppen ezért volt/?/ elkerülhetetlen bukásuk. Külön személyes tragédiája a "buharinoknak", hogy mint egykori irányitók világosan látták, hogy milyen szerepet szánnak nekik.a kirakatperekben és ezt a szerepet el is játszották.A müben Rubasovnak az utolsó szó jogán nem volt mit mondania...a nézőt a döbbenetből egy pisztolylövés téríti magához.

- Gulyás Ágnes
Vajda Éva -

Korács Ágnes

POTYAUTASOK

1968. Megáll az idő.
1982. Még mindig áll. Legalábbis Magyarországon. Masszivan él a "rendszer". De tőlünk északabbra már kilódulni készül mozdulatlanságából az idő. Lengyelországban a sztrájkok, tüntetések napi programokká válnak. Az addigi békés állampolgár röplapokat szór, szervez, börtönbe kerül.
A világ felé azonban az ország még mosolyog. "Lengyelországban rend van"-hirdetik a követségeken.
Ebbe a "rendes" zürzavarba sodorja bele az idő a három magyar fiatalt: az elkényesztetett, vagánykodó Tamást, az árva Árpit, és e kettő jóvoltából kirugott Mónit. Hiába zsibong fülükbe a "Take a walk on the wilde side", a piros utlevél szükre szabja a világot; igy csak Lengyelországba jutnak. A forrongó Varsótol megriadva a tengerpartig potyáznak, ahonnan Svédország helyett a sittre kerülnek.
A már ismert Dollár-millió ezuttal többet jelent önmagánál. Kinövi magát, betölti az országot/Kelet-Európát/. A szigoruan ellenőrzött, szabályozott világon belül sajátos törvények uralkodnak. Az őröknek engedelmességet mutató rabok a vasajtók mögött egymást kinozzák, meglopják, kis híján meggyilkolják. Kinnt az utakon tankok, felfegyverzett katonák. Valahogy mindenki próbál alkalmazkodni/akár a legjobb barát elárulásával is, helyet találni a káoszban. Hivatalosan persze mindez nincs. Nem léteznek a bujtogatók, a sztájkolók, az "elveszett" fiuk sem. Tamás és Árpi, akik miközben vannak is meg nem is huszonévesen kapják az élettől azokat a bizonyos pofonokat. Sorozatban. Sem az addig "nagylegény", cinikusan kegyetlen / erőszak a homokban/ Tamás, sem a finoman hideg Árpi nem bírja végégcsinálni a "csak mi kettan" stratégiát; az egyik őrülten, a másik a rémálom örök súlya alatt szabadul a börtönből, Lengyelországból.
Ha egyáltalán lehet szabadságnak nevezni azt, hogy Tamás hazatérve a halálba, Árpi pedig "csberből vederbe" jut.

BLUE BOX FILMKLUB PROGRAM
MINDEN KEDDEN ESTE 11 ÓRAI KEZDETTEL

V.1. ETÜDÖK GÉPZONGORÁRA /Nyikita Mihalkov/
V. 8. KÉS A VIZBEN /Roman Polanski/

BLUE BOX NYITVATARTÁS KEDD-SZOMBAT 22.00-03.00
cime: Budapest,1092. Kinizsi u. 28. Tel:1180-983

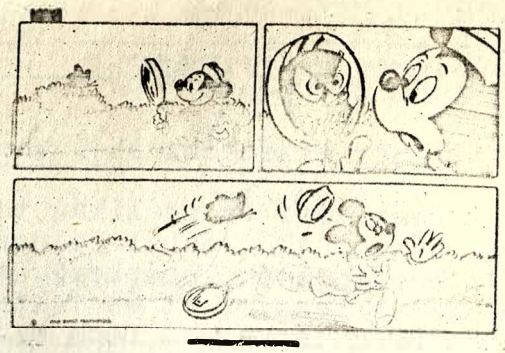

Nagyítás /Blow-Up/

"Még nem vagyunk túl a filmen"

A XX. század, valószínűleg nem túlzás állítani, a kép forradalmának jegyében telt el. Álló és mozgó képek határozták meg tudatunkat, világról való ismereteinket, mégpedig úgy, hogy ezek a képek egy sajátos, a médián átszűrt világot állítanak elénk. A kép túllép ábrázoló funkcióján, manipulációs eszközzé és önmaga tárgyává változik.- ezt a folyamatot rögzíti kitűnően Hajas Tibor éppen e filmről tartott előadásában / in: SZögettő, Jelenlét-revü/.

A média egy szintre képes hozni a legkülönfélébb életminőségeket / és persze egy szintre is degradálhatja őket/ - az újságban egymás mellett láthatóak a sztrájkoló munkások, a meggyilkolt áldozat és a filmcsillag képe. Mitöbb - ahogy Hajas szemléletesen írja - a kép válik a legfőbb bizonyítékká egy esemény megtörténtét vagy meg nem történtét illetően - lásd, ahogy a "szakrális" / vagy inkább infernális / esemény, a Téli Palota ostroma újrarendezve bizonyossággá válik Eizenstein filmjében; persze nem úgy mint a történeti valóságban, de ez már a „Kép mint hamisítvány" fejezethez tartozik. A kép arra kényszerít, hogy újrafogalmazzuk a kanti kérdést: Mit tudhatok? És egyáltalán hogyan lehetséges így a világ megismerése?

Antonioni immár kultikussá vált filmje maga is valóságos metafilm illetve metaművészeti értekezés - a film, a mozgókép tárgya maga a kép - ezúttal a kistestvér / vagy nagytestvér? / az ötven évvel idősebb fénykép. Főhőse /David Hammings/ maga kénytelen szembesülni ezekkel a kérdésekkel, úgy hogy válasz helyett a szituáció elfogadását választja, ami persze maga is válasz. A fotós, aki egyforma precizitással és hideg profizmussal "kap le" külvárosi munkásokat és belvárosi divatbabákat egy ártatlannak tünő parkbeli képsor elkészítésével maga is csapdába esik. A fényképek iránti riadt érdeklődés felkelti figyelmét és megkezdi a nagyítást, amelynek nyomán a szeme láttára bomlik szét a kép - kiderül, hogy mire valami láthatóvá válna a kép maga is foltokra esik szét, És még így is, az eredeti "valósághü" mivoltától megfosztott képen láthatóvá válik a bűntett. Másképp, máshonnan nézve a pop-szubkultúra átesztétizált világát valósággal átmetszi egy olyan esemény, ami a bűn kategóriáján keresztül egy másik szféra, az etikai szintjén értelmezhető illetve érthető meg- így ebben a világban és szinte semmilyen érdeklődést nem vált ki.

Fotósunk számára is szinte hihetetlen ez a tény, így saját szemével győződik meg arról, hogy van-e jelölt a jelölő mögött. Közben azonban a sajátos határozatlansági elv értelmében eltünnek a fényképek egy, az utolsó kivételével, amely a maga elmosódottságával a nagyítási procedúra végterméke, és csak a sorozat többi tagjának kontextusában bír értelemmel. Nem kivételes esemény ez egy olyan világban, ahol egyes tények, mozdulatok véletlenszerüen, egy bizonyos környezetben jelentésre tesznek szert - a szemünk előtt alakul ki egy spontánnak induló, de később tudatossá váló szertartás, a hangkeltő - reprodukáló eszköz elleni erőszak /a gitártörő ezúttal Jeff Beck, aki együtt tünt el hatvanas évekkel/ és veszti el kultikus értékét a relikvia, a megszerzett gitárdarab.

Drogos mámorában ébredő hősünknek pedig miután látnia kell a holttest hült helyét, egy pantomim-csoport / a színlelés művészei/ tréfás-szuggesztív teniszjátéka és az ő gesztusértékü csatlakozása a játékhoz láttatja, hogy az ő világa a látszaté. És egyébként is ki tudná megmondani, hogy immár hol a határ a valóság és a nagyon is eleven látszatok között?

- Barotányi Zoltán -

Ahogy a hétköznapból ünnep lesz...

A Deák téri evangélikus templomban immár évek óta hagyomány, hogy húsvét alkalmából felcsendül Bach Passiója.

A passiójáték középkori drámai müfaj, amely Jézus szenvedését, keresztre feszítését és feltámadását elevenítette meg. A passió zenei feldolgozására Bach mellett több zeneszerző is vállalkozott, köztük Liszt és Schütz.

A János Passió szövegforrása a János evangélium 18. és 19. része. A darabot 1724-ben mutatták be először, de nagy valószínüséggel Bach később még csiszolgatta müvét.

Bach csodálatos muzsikája nem csak a hívő ember számára nyújt élményt, bár Bach, illetve zenéjének megértéséhez, mélyebb átéléséhez kétségtelen szükséges a keresztény hit.

A zene magával ragad, a passiójáték szereplőjévé avat. Péterré tesz, aki megtagad, tömegbe állít, amely halált kiált, és végül a kereszt lábához von, hogy fájdalommal leborulj az érted meghalt Isten-Ember előtt, s a fájdalom legmélyebb pillanataiban átérezd az újjászületés isteni csodáját. A cselekmény láncolatát korálok és áriák szakítják meg, amelyek Jézus passióját megértő és elfogadó, már megváltott ember gondolatait, érzéseit fejezik ki.

Tavaly, miután hosszabb időt külföldön töltöttem, hazatérésem után, a vasárnap reggel megszólaló orgona hangjára éreztem át, hogy újra itthon vagyok. Igy vált a pillanat ünneppé, a valóság tökéletes megélése által. Most Bach muzsikája"ébresztett fel" az ünnepre, a nyelv, "amely minket a végtelenség széléig vezet, és legalább percekre betekintést enged a végtelenségbe." /Carlyle: A zenéről/. A barokk zene úgy varázsolt a számomra a hétköznapból ünnepet...

Húsvét! Kétezer éve sok-sok évszázad sóvárgása vált valósággá. Most egy év vétke kér bocsánatot, csalódása vár örömet, próbálkozása beteljesedést, fáradtsága erőt, befejezése újrakezdést. Persze minden megvalósulás, beteljesedés előtt a hitetlenkedő kérdés: Igaz? Vajon lehet? A kereszt alatt hangzanak fel a basszusária kérdései: "Megszabadultam a haláltól? Kínod és halálod által örökölhetem a mennyországot? Az egész világot megváltottad?" A kétkedő, hinni félő hang nem marad válasz nélkül: "IGEN!" Igy kaptam én is lehetőséget a csoda átélésére - Bach hite és zenéje által - s,

"Akkor megrendül Föld és Ég.
Megújul a nagy mindenség,
És megdicsőült új testben
Jóságod áldom szüntelen.
Erre segíts én Istenem, én Istenem,
S téged dícsérlek szüntelen."

/Záró korál/

- Solti Andrea -

KONCERTAJÁNLAT

IV.26. Magyar Posta Szimfonikus Zenekara -vez:Lukács Ervin-
Beethoven:Prométheusz-nyitány
Mozart:A-dúr klarinétverseny
Beethoven:5.szimfónia — Pesti Vigadó

27. Kovács Dénes/hegedű/ és Gulyás Márta/zongora/ szonátaestje
E.Grieg:c-moll szonáta
Debussy:Szonáta
C.Franck:A-dúr szonáta — Bartók Emlékház
Állami Hangversenyzenekar -k.m. Ránki Dezső/zongora/ -
Schumann:a-moll zongoraverseny
Brahms:4.szimfónia — Zeneakadémia

28. Gács Anikó zongorahangversenye
Beethoven,Liszt,Debussy művei — Liszt Ferenc kamaraterem

29. MÁV Szimfonikus Zenekar -vez:Antal Mátyás
Mozart:Esz-dúr sinfonia concertante
Schubert:Esz-dúr mise — Zeneakadémia

30. Állami Hangversenyzenekar -vez:Kobayashi Ken-Ichiro-
Csajkovszkij:Hegedűverseny
5.szimfónia — Kongresszusi Közp.

V. 4. Takács Tamara/ének/ és Jandó Jenő/zongora/ hangversenye
Liszt:Szerelmi álmok , 8.magyar rapszódia
Kodály:Marosszéki táncok,Kádár Kata, — Bartók Emlékház
Gergely Ferenc orgonaestje
Bach,Liszt,Bizet,Franck,Reger művei — Mátyás-templom

7. Perényi Eszter/hegedű/,Horn András/klarinét/ és Eckhardt Gábor kamaraestje
Bartók,Berg,Hacsaturján,Stravinsky művei — MTA Zenetudományi Intézet
Bach Kórus és Kamarazenekar vezényel Ella István
J.S.Bach művei — Mátyás-templom

8. Győri Filharmonikus Zenekar -vez:Sulyok Tamás-
Mozart:F-dúr szimfónia
Brahms:3.szimfónia — Nemzeti Galéria

9. Philharmonia Hungarica -vez. Sir Yehudi Menuhin-
Haydn:g-moll/"A tyúk"/ szimfónia
D-dúr zongoraverseny
Doráti:2.szimfónia/"Querela Pasic"/ — Kongresszusi Közp.

10. Magyar Posta Szimfonikus Zenekara -vez:Sándor János-
Cherubini:Anakreon-nyitány
Debussy:Két tánc
Brahms:4.szimfónia — Zeneakadémia

Végül egy különleges "koncertteremre" szeretnénk felhívni a figyelmet.A Nemzeti Galéria kupolája alatt minden második kedden 13.00-kor hangversenyt rendeznek,melyet a rádió élő adásban közvetít.Ezen alkalmakkor népszerű és kevésbé ismert művek egyaránt felhangzanak.A közös bennük,hogy kitűnő előadók szólaltatják meg őket,valamint az, hogy a zenét áthatja a hely különös hangulata,fokozva a hatást.Mi, hallgatók-nézők a lépcsősoron ülve,vagy a galéria kőkorlátjára könyökölve felülről élvezhetjük a muzsikát,észre sem véve az apró kényelmetlenséget.A belépés pedig díjtalan,s a koncert után felkereshetjük kedvenc képeinket is.

---

tempont 9

Barokk kastély

A középkor várait és erődített kastélyait-mint mindenütt Európában-hazánkban is felváltották a szétterülő parkok közepén,fényűző építészeti pompával és berendezéssel épülő hatalmas főúri kastélyok.Nálunk ez a korszak főleg a török megszállás után bontakozik ki:egy-két korábbi,reneszánsz példa után Kárpát-medence-szerte elterjednek ezek az épülettípusok a gazdagodó,nagyrészt betelepülő nagybirtokos arisztokrácia gyarapodásával.

E kastélyok szinte mindegyike régebbi épület átépítéseként,s bizonyosan hazai építészek keze nyomán kapott megközelítően egységes képet.A kialakult típus elterjedése bizonyítja ,hogy sikerült a magyar birtokos nemesség reprezentációs igényét jól kifejező megoldást találni.

A legjellegzetesebb magyarországi kastélytípus sikerének titka abban rejlik,hogy átvette az európai kastélyépítészet legjellemzőbb elemeit,de azokat a szerényebb hazai gazdasági viszonyok és építészeti kultúra szintjéhez igazította,megtartva azonban a reprezentáció legfontosabb építészeti eszközeit.A tömegével,magasságával kiemelt,s erkéllyel díszített középrizalittól rövid összekötő szárnyak visznek a két sarokrizalithoz,ahonnan a derékszögben indított épületszárnyak U alakú díszudvart fognak közre.A mindig háromtengelyes középrizalit fölött kupolát idéző magas tető emelkedik,íves vonalú kőoromzattal,ezen helyezik el a birtokos család címerét.

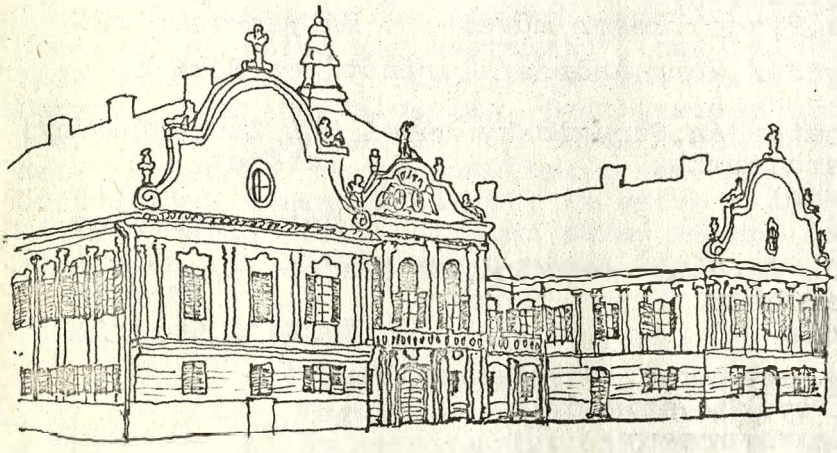

Az összekötő szárnyak és a sarokrizalitok már egy tovább nem egyszerűsíthető,egytengelyes /egy ablakos/ megoldással is megépíthetők,de ez a szárny nagyobb kastélyoknál is mindössze kéttengelyes.Így a viszonylag kis méretekben a reprezentatív építészeti elemek olyan mértékben sűrűsödnek össze, hogy a külső szemlélőben felfokozott hatást keltenek.

Az építtetőnek is ez volt a szándéka,hiszen például e hatás kulcseleme éppen a kupolát idéző tetőzet-amely alatt azonban nincs kupola,csak sík mennyezet- egy jellegzetesen csak a külső hatást szolgáló forma.Mégis széles körben elterjedt,részben mert formájához a baldachin felmagasztaló,méltóságát jelző képzete kötődött, másrészt pedig mert olyan várszerű hatást tudott kelteni,amely az előző periódus sokféle sarokbástyás kastélyának tanúsága szerint is a magyar nemesi kastélyok külső megjelenésének lényeges formai sajátsága volt.

E típus jellemző példája Tétény község földesurainak- a Rudnyánszky család tagjainak -rezidenciája./Nagytétény 1951 óta a fővároshoz tartozik./Egyik legismertebb barokk műemlékünk,aXVIII. sz. közepén épült Mayerhoffer András tervei szerint.Ma az Iparművészeti Múzeum bútorgyűjteményének ad otthont.

Hintónk,konflisunk nem lévén a 3-as számmal jezett autóbusszal "hajthatunk" ki a városszéli kastélyba egy teadélutánra,vagy báli meghívásunknak eleget téve.

Herceg Endre: Éva utolsó fényképe

/Éva szőke volt, Morcosan ült a volán mögé, és álomkék szemei voltak. fáradt volt még. Szeretlek, Inditott, mondta egy órával ezelőtt a telefonba. anélkül, hogy a rakományt ellenőrizte volna. Tudom, Borsos, sokáig készült a randevúnkra. a telephely főnöke Szeretett öltözködni. sejtette,hogy ivott. Fájdalomvörös ruhája volt, Amióta a felesége elhagyta aznap, gyakran előfordult. Aznap különösen rossz hangulata volt, és kecsesen utálta a jeget az úton. intett Az ital és a fáradtság ellenére amikor észrevett. még felfedezte, hogy Mosolygott, a járdaszigetnek rossz oldalán futni kezdett felém. Hirtelen kanyarodott be. Észrevette a teherautót. /



KÉP : Éva, ahogy mozdulatlanná fagyott mozdulata, fejét oldalra vetve megdermdt, szeme meglepett,még nem fogta fel az egészet, csak kerekre nyilt, szőke haja vállára alá, filigrán teste megmeredt, válla,keze tovább igyekvő lendületben, a háttér egy sárga épület, egy busz, leszálló lányok vidám csapata, s egy vékony felhő , mely a Nap elé merészkedett.

HANG: Az iskolaudvarból gólkiáltás, a lánycsapat önfeledt nevetése, a csukódó ajtók a buszon, durva fékcsikorgás, meg egy madár, aminek dala nemigen illik a képbe, de itt szól, tisztán emlékszem.

ILLAT: A véré, amint ujjam arcához ér.

KÉT HÉT MULVA IS... Rajz: Nagy Anna

„Moldvát, a csángókat nem lehet kívülről megérteni. Most hagyjuk, hogy mit nevezünk megértésnek. És innentől bármit állíthatunk. Ki."

FOTÓKIÁLLÍTÁS A MOLDVAI CSÁNGÓKRÓL A KLUBBAN

/Bp. IX. Dimitrov tér 8, PINCEKLUB/

1990. 05. 02.-tól 10 napon át

MAGYAR TÁJAK

Kucsinka Katalin

"Kis magyar néprajz"

Gyimes és Moldva

E két tájegységet együtt szeretném bemutatni. Ennek oka, hogy néprajzi jellemzőiben e két terület sokban hasonlít egymáshoz.

Gyimes a Csíki-havasokból Moldvába futó Tatros folyó völgyében elterülő Gyimesi-szoros területe.

Moldva a Keleti-Kárpátok és a Prut közé eső vidék. Etelköz néven a Kárpát-medence előtt a magyarság utolsó, átmeneti hazája.

Mindkét tájon élő népcsoportot gyakran a csángó néven emlegetik /gyimesi csángók, moldvai csángók/. A csángó név a székelyektől különvált népcsoportok összefoglaló neve. A szó valószínüleg egy már elfelejtett 'elvándorol','elszakad' jelentésü ige származéka. A gyimesi és moldvai csángókon kívül gyakran csángóknak nevezik a Brassó melletti Hétfaluban élő magyarságot, illetve néha a bukovinai székelyeket is.

A gyimesi csángók három községe Gyimesfelsőlok, Gyimesközéplok és Gyimesbükk, a Tatros folyó mentén szétszórt házcsoportokból áll. A Gyimesi-szoros lakossága nagyobb részben csíki székelyekből, kisebb részben moldvai magyarokból és románokból származik. A gyimesi csángók nem rendelkeznek saját földterülettel, hanem a szomszédos székely települések határának egy részét bérlik. Fő foglalkozásuk a szarvasmarha-tenyésztés, ehhez járul még a juhtartás illetve a fakitermelés.

A moldvai csángók első csoportjai többségükben Észak-Erdélyből valószínüleg az Árpád-korban /12-13.sz./ vándoroltak ki.A következő századokban növekedett a számuk. A moldvai csángók közt találtak menedékre a Dél-Magyarországról elmenekült magyar husziták is. Soraikat a Rákóczi-szabadságharc és 1848-49 menekültjei, valamint a határőri szolgálatra, a nehéz jobbágyszolgáltatások és a nincstelenség elől kivándorló székelyek állandóan gyarapították. Ma számuk 40 50000-re becsülhető. A 17. sz-ban a pápa missziós területté nyilvánította a többségében görögkeletiek által lakott Moldvát. A római katolikus híveket a moldvai magyarok elrománosításával igyekezett gyarapítani. Ez hozzájárult az anyanyelv háttérbe szorulásához. A moldvai csángók anyanyelvi iskolái csak 1947-55 között müködtek. Nevezetesebb településeik: Bogdánfalva, Forrófalva, Klézse, Gajcsána, északon Szabófalva, Pildeszt stb.
Népmüvészetükben elzártságukból fakadóan rendkívül sok archaikus elemet őriztek meg.

A csángó szőttesek jellegzetes darabjai a csíkozott, fekete alapú gyapjúszőttesek a katrincák /karinca/ számára, valamint a szélesebb és keskenyebb gyapjúból szőtt övek és bernécek /benyóc/ a katrinca lefogására. Ezekről a viseletnél még ejtek szót. Gyapjútakaróik egy részének mintái a székely festékesek geometrikus mintáit idézik, másoknak kisebb vagy nagyobb kockás mintái vannak.

A gyimesi és moldvai csángó népviselet sok eleme a régies erdélyi magyar népviselethez kapcsolható, de több meghatározó vonásuk különbözik azoktól és K-európai balkáni párhuzamokra mutatnak. A lányok hajadonfőtt járnak, az asszonyok fejét főkötő ill.kendő fedi /elnevezései: csepeszt, kerpa/.
A csángó viselet másik sajátsága a ruhaként viselt hosszú vászoning /az inget összevarrják a pendellyel/. A fehér vászoninget és ingalját /pendelyt/ csak az ujján és a nyakán díszítik egyszerü geometrikus vagy virágmintát utánzó hímzéssel. Az öltözet dísze a gyapjúból szőtt lepelszoknya, a karinca /moldvában katrinca/, melyet

beleszőtt piros, zöld, sárga csíkok díszítenek. A szoknya felerősítésére szolgál a 3-3,5 méter hosszú, 2-3 cm széles bernyóc /moldvában bernéc/ és az ennél hosszabb, de keskenyebb öv. Ujjatlan ködmönfélét, hímzett bundát viselnek a férfiak és a nők egyaránt.
A férfi öltözet hosszú, kívül viselt ingből és szük szárú gatyából illetve télen fehér posztóharisnyából áll. Az inget bőrövvel szorítják le. Mivel ez utóbbi az erdélyi magyaroknál nem fordul elő, viszont a románoknál általános, sokan románnak tartják.

A moldvai és a gyimesi csángók tánckincse eltérő egymástól.
A gyimesi csángó táncokat mindig kéttagú zenekar kíséri: a mozsikás, azaz a hegedüs és az ütőgardonyos, rendszerint a prímás és a felesége. Az ütőgardony a régi reneszánsz mélyhegedü átalakított formája "dobként" használt kísérőhangszer.
A gyimesi csángók mintegy 30 táncból álló tánckészletében három táncréteg különböztethető meg: a./ hagyományos magyar, ill. erdélyi jellegü férfi - és párostáncok /verbunk, féloláhos, lassú és sebes magyaros, kettős/; b./ a kárpáti és moldvai román anyagból kölcsönzött táncok /zárt lánctáncok/ /héjsza, kerekes, korobjászka, stb./; c./ a székelység városiasodó kultúrájából és a szász és moldvai magyar tánckincsből átvett táncok /sormagyar, hétlépés, porka és a sebes/.
A moldvai csángók táncaikat elsősorban furulyával /szültü/, néha kobzával kísérik. Tánckészletük a Kárpátokon túli, balkáni tánc ialektus sajátosságait viseli. Táncaik többsége nyitott lánc-vagy zárt kör formájú /korogyászka, öves, kezes, horapolka/. Páros táncaik szintén a moldvai román táncok típusai /baraboj, románka, ruszászka/. A férfi szólótánc ritka, s rendszerint a szászka nevet viseli.

Nem szabad elfelejteni a két vidék és főleg Gyimes népköltészetét. Ennek legszebb gyüjteményei;

Kallós Zoltán Martin György: Tegnap a gyimesben jártam /Európa/
Salamon Anikó: Gyimesi csángó mondák, ráolvasások, imák /Helikon/
Faragó József Jagamos János; Moldvai csángó népdalok és balladák /Kriterion ,Bukarest/
Kallós Zoltán: Uj guzsalyam mellett /Kriterion, Bukarest/

Aki Erdélybe vagy a Felvidékre készül, javasoljuk, hogy látogasson el a következő helyekre:

ápr.28-máj.1.	Gímesi vásár /Felvidék, Nyitra megye/
máj. 5.	Bucsu és néptánctalálkozó /Sepsiszentgyörgy/
jun. 3.	Csiksomlyói Pünkösd
jun.29.	Szt. Péter-Pál napja /Gyimes, Székelyföld/
julius 22.	Magdolna-nap /Gyimes, Középlok/
aug. 24.	Bertalan-nap /Szék/

Az Egyetem a csiksomlyói bucsura autóbuszt indit. A tura legalább 3 napos /jun.2-4./. Elegendő jelentkező esetén az ut ingyenes. Jelenetkezni lehet Sárosi Mária tanárnőnél /Gazd. tört. tanszék/, vagy Letenyei Lászlónál /tel:1-224-340/.

Nyelvgyakorlók figyelmébe

A BBC World Service adásai Magyarországon a következő frekvenciákon foghatók /rövid hullám/:

MHz	méter	idő/GMT szerint/	magyar idő
15.070	19.91	7.00-18.30	
12.095	24.80	9.00-21.10	+1 óra
9.410	31.88	17.00-23.00	

Egyes állandó programok:
Newshour/60perc/ naponta 22.00
Newsdesk/30perc/ naponta 6.00 18.00
Twenty-Four Hours/20p/ naponta5.09 7.09 13.09 /a nap fő híreinek elemzése/
British press Review/5p/ naponta 9.09 /lapszemle/
Worldbrief/15p/ péntek23.15 szombat 9.45 /tallózás a heti sajtóban- sport,üzlet,könyvsikerek,időjárás/
Megamix/30p/ kedd 21.30 /ifjúsági műsor/
Science in Action/30p/ péntek 16.15 20.30 vasárnap 10.01
Society Today/15p/ szerda 17.15 csüt 9.45
Sportsworld/180p/ szombat 14.30
The Ken Bruce Show /30p/ szombat14.01
Sports International/30p/ hétfő 21.30

ÖRÖK MOZGÓ

április

26. 18.00: CSALÁDI FÉSZEK /Truffaut, 197o/
20.00: MASARAK /Hitchcock, 1962/
27. 18.00: PSYCHO /Hitchcock, 196o/
20.00: KÉT ANGOL LÁNY ÉS A KONTINENS /Truffaut, 1971/
28. 18.00: TÜKÖR ÁLTAL HOMÁLYOSAN /Bergman, 1961/
20.00: ADELE H. TÖRTÉNETE /Truffaut, 1975/
29. 18.00: URVACSORA /Bergman, 1962/
20.00: AMERIKAI ÉJSZAKA /Truffaut, 1973/
3o. 18.00: A CSEND /Bergman, 1963/
20.00: NAPFIVÉR, HOLDNŐVÉR /Zeffirelli, 1972/

május 1. 18.00: MENTŐCSÓNAK /Hitchcock, 1943/
20.00: BÁDOGDOB /Schlöndorf, 1979/
2. 18.00: FORGÓSZÉL /Hitchcock, 1946/
20.00: ADELE H. TÖRTÉNETE /Truffaut, 1975/

LEMEZ ÁRUSITÁS

Az alábbi lemezek megvásárolhatók a KÖZGÁZ KLUBban /pince/ Csontó Sándornál délután 3-7-ig.

HORTOBÁGYI LÁSZLÓ szólólemez
BONTOVICS KATI szólólemez
SLANG / SOLTI-MUCK-RÁTONYI /
JAZZ GT. MUCK QUARTETT
WINAND-GYÁFÁS QUARTETT
LAKATOS "PECEK" GÉZA QUARTETT
EX VIDEOTON JAZZ/ROCK / MOHAI TESTVÉREK /
/28oFt/

CS.V.MÜHELY URAL BEAT - 22oFt

JAZZ KOKTÉL kazetta - 23oFt

!!!! MEGJELENT A GRENCSÓ KOLLEKTIVA első nagylemeze!!!!!

/ ára: 220Ft /

Felelős kiadó: Kupcsik József
Szerkesztette: A SZERKESZTŐSÉG
Címlap : Nagy Ádám
Készült a BME nyomdájában 2ooo példányban